

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. II. Adulatio & Adulatores meliùs depinguntur; simul exponitur quàm
istud adulandi artificium nostro ævo sit excultum, & subtile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

§. IV.

PRisci, quicumque inter eos animi melioris, extremè oderunt hanc aurum & labem & pestem. Petiit quid iniqui Antipater à Phocione, sed petiit iure amicitia, cui promptè Phocion: O Antipater, inquit, nō potes Phocionem & amicū habere, & adulatorē. Nec min⁹ in hoc liber Philoxenus, qui maluit eliminari aulā, & in lapidicinis sudare, quā Diogenesi malos vericulos laudare. Maluit & Diogenes olere victitare quā parafitari, cūque eum Syraculis Aristippus ad fontem olus lavantem cerneret: Si Diogenes, inquit, veller uti regibus, ista non esset. Cui mox Diogenes: Si tu ista comedere velles, Dionysio non adulareris, malleſque homo esse, quā regis canis. Atheniensē certe in hoc tam severi, ut Demadem huius vici infimulatum decem talentis mulctarint, caput verò abstulerint Timagorā, quod is Darium regem ritu Persico, pronō corpore salutasset. Quod salutationis officium, adulationem interpretatus est senatus, censurisque unius civis humilibus blanditiis, suæ totius urbis decus Persicæ dominationi submissum. Plutarchus adulationem similem esse ajebat Panopliæ pictæ, quæ delectaret quidem, non tamen defenderet. Sed hoc magnates sæpe non satis capiunt, nam

Valer. Max.
lib. 6. cap. 3.

3. Reg. c. 18.
v. 19.

3. Reg. c. 22.
v. 6.

Ibid. v. 8.

Capitol. in
Gordiano
Im.
Curi. lib. 8.

Sen. lib. 6. de
benefic. c. 30.

Ita Ludov.
de Malven.
da, in specu.
lo Princip.
Seneca epist.
45.

Veritas paucos delectat, plures assentatio.
Rex Hebræus Achab, octingentos quinquaginta viros habuit, qui prophete seu theologi videri volebant, reipsā omnes regis adulescentes erant. Quadringentos ex his Achab in consilium adhibuit, quævisque num susceprum bellum videretur æquum? æquissimum, omnes respondēbant, quin & victoriam audacissimè promittebant: *Ascende & dabit eam Dominus in manu Regis.* Unus atque unic⁹ & solus Michæas huic tanto adulatorum agmini constantissimè contraxit, & quantò magis illi clamabant: *Ascende, vinces, ascende: tantò magis suadebat iste: Quiesce, vinces, quiesce.* Sed potentior fuit vox adulatorum. Michæas pro sincerissimo consilio pessimam gratiam tulit: *Ego odi eum, ait Achab, quia non prophetat mihi bonum sed malum;* huic gratiæ accesserunt colaphus & carcer. Hæc præmia veritatis.

Miserus olim principum virorum Julius Capitolinus: *Miser est, inquit, Imperator, apud quem vera reſentur.* Et Horidus ille Alexandri encomiastes Quintus Curtius: *Perniciosa, inquit, adulatio, perpetuum regum malum est, quorum opes sapius quā hostis everit.* Ergo desinamus quætere, ubi adulatio nascatur & educetur? Plerorumque omnium responsum est, pulchrum hoc monstrum & nasci, & adolere in aulis, ubi certamen est, & unum pane omnium officium, una contentio, quis blandissimè fallat, ubi nemo ferè ex animi sui sententiā suadet dissuadetque. Seneca ore libero: *Monstrabo tibi, inquit, cuius rei inopiā laborent magna fastigia, quid omnia possidentibus desit.* Scilicet ille qui verum dicat, & hominem inter mentientes stupentem, ipsaque consuetudine pro rectis blāda audiendi, ad ignorantiam veri perductum, ynduct à consensu concentū, falsorū.

Dicas: Ergo ad me hæc nihil: aularum proprium est hoc malum, atque si Grammaticis credimus, adulatio idem quod adaulatio: & sunt nostro ævo qui adulationem moschum aulicum vocent; ergo sunt prius dicta, me non ferunt. Ego verò, mi Christiane, cum Senecā hic sentio, nec ambigo, quin pro suā quemque porzione adulatio infatuet: quā enim similis est amicitia? Non imitatur tantū illam, sed vincit, & præterit: apertis & propitiis auribus recipitur, & in præcordia descendit, eo ipso gratiosa, quo lædit. Hanc similitudinem, non tantū plebei, sed & viri principes agrè dignoscunt. Ubi que pro amico blandum inimicum reperias, qui vitia tibi sub virtutum nomine commendet.

§. V.

NEque palatia tantū, sed & tuguria suos habent adultores, quibus, etiam si bene caveris, par non

eris. Habent hoc in se naturale blanditiæ ubique venales, etiam cū reſiciuntur, placent: sæpe exclusæ, novissimè recipiuntur. Nimirum Herculana scabies iucunda. Crispus Passienus solebat olim dicere: adulationi nos opponere, non claudere ostium, quæ & plebis & principum domos penetraret, sed horum maximè. Itaque, mi homo, non nega te penitus immunem ab hac peste vivere; & hoc etiam Aristoteli crede, detestabile esse non tantū adulari, sed & adulationem recipere: quod altera dissimulatione fiet evidentius. Coronidem nunc addo istam, non obiter notandam.

Illud nos præcipue impedit, quod citò nobis placeamus: si invenimus qui nos bonos viros dicant, qui prudentes, qui sanctos, agnoscimus benevolè. Et sæpe modicā laudatione contenti non sumus; quidquid in nos adulatio sine pudore congestit, tanquam debitum prendimus: optimos nos esse aut sapientissimos affirmantibus benignè assentimur, cū sciamus illos sæpe mentiri.

*Quid, quod adulandi gens prudentissima laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum invalidi collum cervicibus aquat
Herculis, Autem procul à tellure tenentis.*

Aded autem indulgemus nobis, ut laudari velimus in nobis illud, cui contraria cū maximè facimus. Sequitur itaque ut ideo mutari nolimus, quia nos optimos esse credimus.

Alexander Rex Macedo, cū in Indiā vagaretur, & agentes nec finitimis quidem satis notas, bello vastaret, in obſidione cuiusdam urbis dum circuit muros, & munimenta contemplantur, sagittā ictus est, ille nec obligatus quidem vulnere haud segnius destinata exequetur. Cū verò crus faucium penderet, & cruore frigescens vulnus aggravaret dolorem, dixisse fertur: Se quidem Jovis filium dici, sed corporis egri vitia sentire. Idem nos faciamus: cū pro suā quemque porzione adulatio infatuet, dicamus: Vos quidem me prudentem & virtutis natum dicitis; ego autem video quā multa inuria concupiscam, nocitura optem; ne hoc quidem intellego quod animalibus fatietas monstrat, quis cibo debeat esse, quis porioni modus, quantum capio, adhuc nescio. Prius ergo, quis sim, nosse me dicam, quā laudantium voces admittam.

CAPVT II.

ADVLATIO, & Adultores melius depinguntur, simul exponitur quā istud adulandi artificium nostro ævo sit excultum & subtile.

HIPPOCRATES Præful Augustinus: Duo, inquit, sunt genera adulatorum, vituperantium & Adulantium. Vituperantium sequitur lingua Adulatoris, quā manus interſectoris. Vituperantium genus hostis fuge. Ille savor, iste blanditur, uterque malus. Ille iracundus est, & iste in laude subdolosus est: ille reprehensor est, iste in laude subdolosus. Cave utrumque, contra utrumque ora. Sunt qui norint tantū mulcere & lambere; alii, qui tantū mordere & radere; isti convitiis & obreſtationibus, illi encomiis & laudibus nos aggrediuntur. Pulchre Bernardus: *Levis quidem res sermo, inquit, quia leviter volat, sed gravis viter vulnerat: leviter transiit, sed graviter urit: leviter penetrat animum, sed non leviter exit: profertur leviter, sed non leviter revocatur: facile volat, atque ideo facile violat charitatem. Lingua lingit adulando, mordet detrahendo, attrahit mentiendo, ligat, & ligari non potest: labitur ut anguilla, penetrat ut sagitta; blanda est & subdola, & parata ad exhaustiendā bonā, & mifcenda mala.*

Interrogatus olim Diogenes, quæ bestia venenatissimos aut nocentissimos haberet dentes? Si, inquit, de feris animalibus quæras, est obreſtator: si de mansuetis, est adulator.

Lingua mali pars pessima servi.

Urus naturā mellis appetens, cum capitis gravedine laborat, alvearia quærit, non tantum ut mel sorbeat, sed etiam ut ab apibus suarum ædium propugnaticibus pungatur, atque hac scarificatione sanguinem discutiat: hoc illius balneum, hæc cucurbitula sunt, sic sibi sanguinem mittit à capite. Hinc faceret Julius Cæsar: Volo, inquit, curari, ut urfus, si malè agam; malo pungi, ut noxio sanguini sit exitus, quam ut spongia mulceat, & sanguinem corruptum retineam. Optimè dictum, & sensu, & sensu Christiano. Nam, *meliora sunt vulnera diligenti, quam fraudulenta oscula odientis.*

Sed quā de causā, dicat quis, hoc lingue vitium tam variè à priscis exagitatum? pronum est credere, hoc ævo tot parasitorum atque adulatorum greges non reperiri, quot olim; alia nunc sunt secula, alii mores. Ad utrumque jam respondendum, & simul adulationis natura melius sub aspectum ponenda, ostendendumque longè nunc artificiosiores, quam olim esse adultores.

S. I.

Dixit quispiam olim, libentissimè assentiri se Sira-
dæ affirmanti: *Stultorum infinitum esse numerum.*
Nec ego dubitem reperturum me qui assentiantur, si dixe-
ro: Non stultorum tantum sed & adulatorum infi-
nitus est numerus. Hujus farinae homines reperias ubi-
que quamplurimos. Quod putetur horum numerus
hoc ævo decrevisse, inde est: Cum vitia publicè pro sug-
gestu accendantur, plerique omnes illud Apostolorum in
cenā ultimā obtendimus: *Namquid ego sum Dominus* equi-
dem videbo, quis me hujus criminis arguat: non est hoc
mæ indolis, ego istud non soleo: ego me ab hac cul-
pā immunem censeo: nemo unquam hoc vitii in me
observavit. Misèri & cæci, sæpe quod negamus verbo,
facto monstramus: *Omnis via viri recta sibi videtur: appen-
dit autem corda Dominus.* Itaque verissimum etiamnum
judico Senecam assentientem: *pro sua quemque portione adu-
lato infatuat.* Vilissimi hominum, ipsi etiam mendiculo-
rum tribuni habent, qui eis adulentur, ideo Christianis
omnibus hic prorsus accuratè attendendum. Ars hæc
adulandi mirè profecit, & ab ævo sumpsit augmenta, ut
pleræque artes aliæ, præsertim malæ & infamæ. Nunc
multo subtilius atque politius, quam olim assentiri sci-
mus: non ligneis sculponeis, aut crassis peronibus, sed la-
natis pellicibus, aut calceis holosericeis incedimus, alter al-
teri per ornamenta nocemus: adulatione clam, artifi-
ciosè, parcè utimur, & ex dissimulato blandimur. Alibi ex
aperto quidem & palam, sed rusticitate simulatà blandi-
mur, quasi hoc simplicitas, non ars sit. Sic adulationes
nostri ævi, oculo & subtili veneno grassantur. Et illo-
rum quidem, qui aulas lambunt, proprium est, suos do-
minos ac principes, non publicè, non in os laudare, id-
que eo artificio, ut quod ipsi sunt, non videantur esse.

Nestori Oratori Græco tam suavis, prompta, volubi-
lis lingua fuit, ut passim jactaretur, *Lingua Nestoris mel-
lis.* Vivit etiamnum Nestor in adulatoribus, & mille
linguis merum mel loquitur. Vulgata jam ars est, quā
non tantum anisum & faniculum, sed & verba sacro
vestimus. Obvia sunt linguæ, quæ verba selamo ac pa-
pavere sparsa, aut, ut regina Parvatis loquitur, quæ ver-
ba byssina & holosericea vendant ad ulnam. Sunt qui bu-
tyrum, rosas, mel videantur loqui, unde nil miri sit mul-
tos ab illis decipi. Venena non dantur nisi melle circum-
lita. Nullæque occultiores sunt insidiæ, quàm quæ latent
in simulatione officii, aut aliquo necessitudinis nomine.
Tu obsequium putas, amicitiam suspicaris, metris affe-
ctum? insidiæ sunt. Tibi credis impendi famulatum?
miseræ servituti subijceris. Ita hæc magis cavenda quia
perniciosa, quæ quodam cautela velamento occul-
tantur, & quasi sub imagine increpationis aut cor-
rectionis, alteriusve officii aut virtutis irrepunt. Vox Salo-
monis.

Tom. I.

A monis est: Homo qui blandis fatis, sermonibus loquitur ami-
co suo, rete expandit gressibus ejus. Huc Hieronymus allu-
dens, adulationem, laqueum melle litum vocavit. Nec
aliter olim Diogenes. *Qui blanditur, inquit, laqueum mel-
leum injicit.* Ignatius martyr sui ipsius monitor: *Vt sanus
sim, inquit, in his quæ ad Deum pertinent, cavendum mihi ab
his, qui me temere instant, laudantes enim me, flagellant me. Ei-
dos puta, ait Socrates, non qui omnia dicta & facta tua lau-
dant, sed qui quæ peccaveris, reprehendunt.*

Sed unde quæso est hæc vitæ labes, quodd alienæ lin-
guæ potius quàm propriæ conscientie credamus, dum
quilibet nostrum, seipsum extra se quærit, & nosse de-
dignatur, quàm sit sibi curta supellex: nihil est enim
quod credere non possimus, si in laudem nostram sit.
Unde tandem hæc dampnanda credulitas? Facile est divi-
nare: *Libenter audimus, inquit Hieronymus, quod delectat, Hieron in
& offendit omne quod nolumus; naturali ducimur malo. Ni-
mirum omnes cupimus titulari, & non videmus pessim-
um inimicorum genus esse laudantes.* Atque cum do-
ceri pudeat; laudari volumus. Discere & dampnari grave
est, præsertim diademati & purpuræ; gratum & jucun-
dum laudes audire. Quid agas? damnes? grati excidi-
sti. Laudes? redarguit Deus, obstitit conscientia. At nos
conscientiam & Deum seponimus, ut amplectamur
principem, dispicere illi pro minimo habent, ut huic
placeamus. Ita facile salutem principis & nostram pro-
jicimus, ut nesciam, utrum infelicius sit adulatoribus an
detraCTORIBUS aures credulas præbere. Grande interim
utrumque malum: illud pæne grandius, quod dulcius est,
& quo delectati suaviter ad vitia defleccimus. Confiten-
tiam hoc Augustinus: *Delectat, inquit, ea facere, in quibus August. in
non solum non metuit reprehensor, sed etiam laudator opo-
rator. Jucundum est & volupe cum clamantibus nobis
respondant silvæ, & acceptas voces numerosiore reper-
cussu reddunt: talis Echo adulator, flet cum flentibus,
cum gaudentibus gaudet: & quia vitiosè hæc facit præ-
vòque animo, cum exandescit etiam exandescit,
echo est, & simillimas reddit voces.*

S. II.

Sed quā non sapimus tandem, tot libris quā sacris, quā
profanis moniti? Miretur quis hoc vitium toties
tamque liberaliter vapulasse, nec tamen ullo loco cede-
re: digito prisci monstrantur, quantum inde mali oria-
tur, letale hoc esse multum dixerunt, tam hoc propi-
nantibus quàm respondentibus ex hoc. Et quæ causa,
tot invectivas in hoc unum vitium scriptas? nunquid
mendacium superat? Sæpe, & plerumque comes indivi-
duus adulationi it mendacium. Et ut omnes optimè
notint hoc vitium, improbos illius mores, & quid sit
ADULATOR, exactius describemus.

Adulato-

Principio is adulatur, qui præsentis commendat.
Eam ob causam Tullius: *Nolo esse laudator, inquit, ne vi-
dear esse adulator: His qui laudes in os ingerunt, deterio-
res sunt, qui excusant aut laudant quod vitiosum est. Cic lib. 1.
Exemplo respatebit. Perit quis ultionem ex inimico, Rheior.*
cum ecce adest palpator & factum probans: Optimè, in-
quit, fecisti; pridem hoc hosti tuo præmium debebatur:
hæc lactuca his labris convenit: sic tractandi sunt hi ne-
bulones: sciat inimicus tuus te non omnibus dormire,
discat sapere, & imposterum non redire, nisi plagas lu-
riat, &c. Iste talis hominem vindictæ cupidum, adeo
reddidit obstinatum pessimæ cupiditatis, ut pæne incur-
abilis fiat; tam altè animo insidere solet blandiens hæc
persuasio. At, *ve qui dicis malum bonum, & bonum ma-
lum: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes ama-
rum in dulce, & dulce in amarum.* Fuit qui Christum secuturus,
veniam peteret patris prius sepeliendi. Cui Chri-
stus: *Sequere me, inquit, & dimitte mortuos sepelire mortuos* Mat. 8. 8.
suos. Quid hoc rei? nunquid in Palestina mortui vespil-
lonum officium subeunt? Ad hoc beatus Gregorius re-
spondens: *Mortui mortuos, inquit, sepeliunt, cum peccatores* Greg. lib. 4.
peccato-
post med.

D d d 3

peccatorem favoribus premunt: quid enim est aliud peccare quam occumbere, & sepelire quam abscondere? sed qui peccatorem laudibus prosequuntur, extinctum sub verborum suorum aggeribus abscondunt. Ita hi, quos in priori dissertatione diximus esse fratres diaboli, etiam diaboli sunt libitinarii; homines vivos sepeliunt. Certè fit nonnunquam ut quis variis criminibus meritis videatur emerit, & in hoc conatus suos impendat. Sed dum secum ipse luctatur, & sanctiorem vitam cogitat, adest ex occulto diaboli bustuarius, qui miserum illum verbis aut exemplis in prioris vitæ foveam impellit, & obruit blanditiis, ne resurgat ad emendationem.

2. Qui alium solum amat, ut sibi proficiat.

Secundò, qui alium ideo solum amat, ut sibi proficiat, quæ crumena, adulator est. Nam ubi ipse luci de colla- verit obvertit tergum, & aliū quærit quem sic amet. Ita non virum, sed fortunam coluit, non hominem, sed purpuram veneratus est. Amavit dignitatem, nec ultra, & sibi illam amavit, non alteri, non amaturus, nisi commoda sibi fuisset arbitrat. Sibi ergo studuit, placitura dixit sibi, laudavit, damnavit sibi. Quare ut primum vertit fortuna frontem, vertit & ipse dictionem. Tales perinde faciunt quod garrulæ hirundines, dum æstas est & sol vicinior, amicissimè nobiscum habitant, at cum tristis hiems appetit, in terras alio sole calentes emigrant: ita hi tamdiu amici sunt, quamdiu Phœbus & Fortuna favent; cum severa pauperies sentitur, cum hirundinibus avolant. Et uti Delphini navigio adnatant dum aqua est, in litus sicum non exeunt: & sicut heliotropium suum solem sequitur, ita hi non nisi sua commoda sectantur; dum est quod attrahant, quod glutiant, mirè benevoli sunt; cum largitionis aqua deficit, subducunt se, & venalem benevolentiam transferunt in alios. Faciunt quod ii, qui amicitia causâ iter ingredientibus, deducunt per aliquanta spacia; at ubi via sese asperior aperit, hinc, ajunt, extremum valedicemus separandi. Non multò secius adulator: in plano promptissimus comes est, ad ardua & confragosa societatem viæ permittit alius, ipse semitas quærit mitiores.

§. III.

3. Qui præter suum, domini vel amici commodum quærit, non curans id Reip. proficiat.

Tertio, adulator præter suum, quandoque & domini sui, aut sui amici commodum quærit; sed pensum non habet, id Reipublicæ proficiat an oblit. Hinc est studium colligendæ pecunie, implendi marsupii, augendi ærarii: præiens moneta, res illi pulcherrima. Hic talis à suo amico, à domino suo solus admitti, audiri solus cupere; & quandoque id impetrat, alii aut non audiuntur, aut dicta illorum nihili penduntur, iste unus oracula loquitur; itaque hic solus aures domini aut amici occupat, quem ita sibi reddit obnoxium, ut non difficile quidvis ei persuadeat; mero meridie si dixerit tenebras esse, credulum habebit. Nimirum equus tamdiu mulcetur poppismis, dum sessorem admittit; ita horum linguæ tamdiu habitant in amicorum, in dominorum auribus, dum videantur non posse nisi verum dicere. Adulatorum tamen genius in persuadendo dispar est: illi dominos tam faciunt munificos & liberales, ut non tam donent sua omnia, quam effundant; sed illi primi sunt ad excipendum hunc aureum imbrem: alii contra dominos sic erudunt, ut omnia ad se trahant, unde quaque plurimum corradant, & discedant incremento grandis; neque dubitant qui talia suadent, quin & sibi bonus quandoque bolus sit obijciendus: sicut cum cani venatorio aut prædatrici avi dominus de ferinâ, quam nactus, partem projicit. In malitiâ suâ, inquit Oseas, latificaverunt regem, & mendaciis suis principes.

Oseas, 7. v. 3.

4. Qui nemini non invidet & cupit omnia convallare quæ in plures sparguntur.

Quarto, adulator nemini non invidet, mallèque solus omnia convallare, quæ in plures sparguntur: nunquam non metuit ne loco moveatur, & ab aliis dejiciatur de gradu: quidquid aliis donatur, aut nimium aut malè collocatum est. Felibus & erinaceis non ab similes

A in hoc adultores. Feles delicatas habent linguas & gratum illis pinguis lambere, aruinâ & lardum; neque inter se prædam dividunt. Adulatorum lingua delicatissima, & obesis muneribus semper imminens. Cuius illorum familiarissimum est illud Taciti: Cum fortunâ tuâ loquer, non tecum. Neque verò curant, si id fiat cum alterius detrimento. Erinaceus in ore seu rostellâ fistulam habet, quâ sanguinem exugens in ventrem trajicit. Nec adulatoribus deest siphunculus, quo aliorum hauriant sanguinem, imò & medullam: verba habent erudita & ad fraudem composita, quibus suaviter & facili labore impediunt dona in alios conferenda. Qui edunt panem illum, falsâ lingua sunt. Quod si hæ linguæ Christi sanguine pascerent, gauderent utique, & id urgerent, si etiam aliis bene meritis sui amicis seu famulis nec inflaret, quia æquum, quia utile: sed his nec æquum nec utile videtur, quidquid datur aliis. Non hoc agunt ut dominus suus ametur, modò timeatur.

§. IV.

Q Vinto, adulator cocus est, & talis quid solum spectat, ut cibis sapiat; prosit an oblit, hoc ipse non curat. Ori coquit & palato, non capiti, non stomacho non hepati. Ideo thecam aromatum toties exhaurit, tantum croci, tantum piperis & zingiberis, tantum etiam mellis infumit & saccari; plurima fercula lardo, cepis, aceto cupit commendare, varia miscet valerudini minime profutura, condimentis exoticis omnia perfundit, modò sapiat edulium, quomodo cūque digeratur id verò miser stomachus, aut languidum caput, aut incensum hepar luet. Sed quid curat hoc coquus? modò cibus delectet. Tales sunt omnes illi Laudenses & Placentini cocci, qui in tantâ sermonum velut eduliorum varietate hoc unum attendunt, ut dominicum palatum mulceant, ideo hoc unum interrogant, sapite: si hoc, ergo bene cominus, ergo salva omnia. At verò amicus sincerus unam atque unicam observat veritatem, & uti medicus fideliter monet: hic cibus nocet, hic nimium nutrit, iste plus æquo pinguis est, ille agrè digeritur; hic inflammat, hic nimium refrigerat. Hoc amici veri, hoc fideles famulati- ciant, domino cupiunt satisfacere, idque ex amore & debito, cum tamen necessitas id postulat, verum dicere non reculant, eâ quâ par est modestiâ; malunt enim domino proponere utilia & vera, quam grata & noxia. At verò Laudensium illorum & Placentinorum perpetua cantilena est: Placebo domino &c. cum carnibus olivas semper apponunt quàm recentissimas, verba mollia & oleosa gestu blando & submisso commendant. Sallam capparin, aut mordax sinapi procul amandant à dominorum mensis: nec enim quidquam dicunt, quod suspicentur non placiturum. Conradus Herisbachius Junius consultus dicere solebat: meritò suspectos esse debere, qui cupiunt in omnibus esse plausibiles, & non tam servare quàm placere, qui dexteram semper ad nescio quot ulnas protendunt. Adeo verò nullum in laudando modum tenere possunt adultores, ut etiam insulsa & frigida persæpe comminiscantur. Hegesander refert Nicetiam Alexandri assentatorem, cum Alexander à mulsa se punctum quæreretur, dixisse: Ille profectò mulcetur quæ tuum sanguinem degustatur, futura sunt aliis multo præstantiores. Ineptire etiam satagit assentatio, modò possit placere. Rex Macedo Philippus oculum amissit militie; mox repertus est assentator, qui suo alteri oculo linet eolum præpanderet, tanquam & ipse sui regis exemplo foret monoculus. O fabularum fabulas, sed non innoxias! in tales simias illud præclare convenit: O pulcher simiolus! Simiæ laudis admodum appetentes sunt. Hinc pueri olim simiis adulaturi subinde dicebant: O si- cius simiolus pulchrum, ô elegantem, & formosum!

Sextò, omnis adulator mutabilis est, ad domini sui gustum; auræ servire novit. Ideo quicunque nosse cupit & augere quàm vire augeat

quàm probatæ notæ amicum habeat, subinde simulet prioris consilii pœnitentiam, & velut placita displicent, in aliam deliberationem veniat. Hic amicus fictus & larva veri, ex tempore idem sentiet, & Domine, dicit, meritissimò dubitas, mirabar ipse mecum cur illud priùs placuisset, sapienter mutabis consilium. Ita se vertit ad omnem ventum. Amicus bonæ mentis longè aliter se gerit: resistit verecundè, si res exigat, rationes poscit mutandi consilii, suas exponit, utrumque allatas examinat, nec priùs mutat animum, quàm rationibus succumbat, dicitque quod sentit. At adulator, ait: Manus, à voluntate vultum, ab animo verbum; à mente linguam, ab intellectu loquelam amplo dissensionis intervallo distibulant. Plorant enim exterius plausibiliter applaudendo collaudant, quos interius contradictorià derisione defraudant: foris vultu fallunt virgineo, intus scorpionis pungunt aculeo: foris adulationis mellitos compluunt imbres, intus detractiōnis evomunt tempestates.

§. V.

Dicit quis: Ego sanè inter hos numerari me non patior; quod meæ conscientia credo; si quid mihi displicet, non laudo, sed taceo. O mi homo, etiam tacendo adulatur: nam uti pictura est tacita pœsis, ita silentio quoque laudat adulator, nempe vultu & obsequiis. Et hæc etiam non sunt, ipsa cerè taciturnitate quandoque plurimum blanditur. Et hoc venerabili Bedæ credemus, siquidem: *Adulator est, inquit, qui tacet & dat consensum, ne offendant illum quem credit habere proprium.* Si ita res habet, mi venerande Beda, tunc quandoque totum aliquod senaculum, conclavi Apostolorum in Pentecoste collectorum non erit ablimile: illic in omni capite lingua ignea stabat; ita quandoque in senaculis & curiis, in omnium confidendum vertice stat lingua, sed unam non chartacea aut papyracea. Fit ut unus alterve precedat lingua ignea, mox sequuntur ceteræ omnes: una alterave ignea consumpsit omnes butyraceas aut papyraceas. Eadem vox omnium est. Ita, fiat, sic statumimus. Sed heus, nunquid sententia hæc iniqua est, vel conscientia tuâ recte? Est, sed quid faciam? non laudo. Etiam obfistere debes & clamare, nisi velis & senatore fieri adulator. Si taces, plus dicis tacendo, quàm alii multum clamando. Syrias mulieres, ait Plutarchus, villissimæ conditionis, Cypriorum regum uxoris in thedam ascensurus dorsum sternere: ita hi tergum præbent calcaturis, qui omnem libertatem suam aut in serviles voces, aut in turpe silentium præcipiant. Ubi es, o mi Nathan, ubi es sanctissimæ propheta, qui ausus es potentissimo Regum in os libertimè dicere: *Tues ille vir, qui fecisti hanc rem, tu ipse es, mi rex David.* Quare ergo contempsisti verbum Domini? Ubi nunc generosa hæc & sancta libertas? Ubi veritatis patroni undequeque sinceri? Veritas & Æquitas non tantum agnolci, amari, honorari, sed & propugnari ac defendi volunt. Narrat de Patrolo Plutarchus, eum omnia Achillis arma galeam, hastam, gladium, lorica mactum esse, cum iisdem produisset; hastam solummodo, quæ illi nimis gravis, vibrare nequisset: Ostendere potest adulator omnia indicia boni amici, boni famuli, boni consilarii, sed libertas efferrandæ veritatis, hæc hastâ nimis ei ponderosa, nequit illam ventilare; quamvis subinde id tentet, nec aded imperit. Propterea pestilensimam adulationis genus est, sub libertatis imagine blandiri. Isti sunt qui fallacissimè seducunt, qui sub libertæ sententiæ larva latentes, annuendo aut penitus silendo, assentionis munus non oscitanter obeunt. Cælum oratorem fuisse iracundissimum constat. Cum quo, ut ajunt, cenabat in cubiculo lectæ patientiæ cliens, cui difficile videbatur, rixam illius, quicum edebat, effugere. Optimum itaque judicavit, quidquid dixisset dominus, sequi, & secundas

agere. Non tulit Cælius assentientem, sed exclamavit: *Obsequi die aliquid contra, ut duo simus.* Idem pæne his ingerendum: Dicite aliquid, o palpones, ne statua videamini. Ergo nemo se facit: Ego nemini adulator, rebus ut sunt, nil contradico, sileo. Atqui hoc scias, mi homo, qui Veritatem æquitateque voragine mersam hære finit, nec pro viribus extrahere conatur, is deserit, hostis est, adulator est. Beata mens, inquit Augustinus, quæ perfectè hoc vitium vincit, nec adulatur aliquando, nec adulatori credit; quæ ne decipit alterum, nec ipsa decipitur.

Ergo, Dixi, custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Beatus Joannes Climacus: Si Petrus, inquit, quinquagies, sexagies, imò centies & sepius in viâ ad Olivetum secum ipse dixisset: Dixi, custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea: si psalmum hunc tempore quo dormit, mac grad. recitasset, non tam facile ter Dominum negasset, quod juxta sletu 11. per omnem vitam sibi sumpsit expiandum. Sanctus Athanasius: Si habes, inquit, cui curam & vides hostem tuum, & cernis periculum, incipe canere: Dixi, custodiam vias meas. Quotidie Deus cuius nostrum sermō rogandus: Domine ut non delinquam in lingua mea. Simul firmissimè statuendum: Dixi, & dico, & dicam, Custodiam vias meas. Cavebo solerter ne aut ego aliis adulor, aut aliorum adulationibus decipiar. Scio sententiam jam latam: Qui seriò vult damnationem hanc & nigrum theta evadere, custodiat linguam suam, & custodiet animam suam ad salutem, vitam, beatitudinem.

CAPVT III.

ADVLATIONIS damna maxima explicantur.

Orationem gratiæ parandæ, & ad aurium pruritum compositam Diogenes rectè *Letale mulsim* vocavit, ut quod jucundum, idem tamen esset perniciosum. Adulatio, verè mulsim letale, tam est grata quàm noxia, mellitum prorsus venenum, & sinceris affectibus corrumpendis certa pestis. Eâ de causâ idem Diogenes Adulationem *Melleam præfocationem* appellabat, ut quæ blandimentis oblectaret, strangularet mendacis. Sed quis tam sagacis naris sit, ut vel adultores satis nosse, aut adulationis mala æstimare satis possit? illud sat luculentum adulationis indicium est, coram & in os digniorem se laudare. Hinc Gregorius: *Sapiens, inquit, cum laudatur in facie, flagellatur in mente.* Hinc Christus Dominus, Joannem Baptistam non tantum non præsentem, sed nec præsentibus illius discipulis laudavit. Sed cum illi abiissent, dixit: *Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista.* Maxima laus, sed absentis. Contrarium faciunt adultores. Verum adulationis & adulatorum naturam geniumque utrumque jam descripsimus, restat tamen ut tria potissimum adulationis mala ingentia sub aspectum collocentur: quod nunc facere ingredior, id quæ ferè aliorum scriptorum calculo.

§. I.

Primum. Adulationis damnum: Adulator non melior est detractore, imò pejor. Clarissimè Bernardus: *Pessima vulpes, inquit, occultus detractor, sed non minus melior detractore, Adulator blandus.* Cavebit sapiens ab his. Aliqui, cum detractoribus urgentur, modestiores fiunt & Humilitate proficiunt: qui verò adultores etiam remotos tolerant, instantur & magis ac magis intumescunt. Verè inflat ad superbiam adulatio: monstrum est, Adultores pati, & non superbiorem fieri. Eò inventa est hæc artium pessima, ut doceat hominem crescere in vitiosam altitudinem.

Rex Herodes Agrippa, cum jam tertio anno Judææ totius regnum administraret, in urbem Cæsaream pervenit, quæ priùs Stratonis turris dicta est, ubi pro salute

D d d 4

Cæsar